

**VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ DARBO APMOKĖJIMO IR
KOMISIJŲ NARIŲ ATLYGIO UŽ DARBĄ ĮSTATYMO NR. XIII-198 5 PRIEDO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO**

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“¹ pažymima, kad sveikata vertinama kaip didžiausias turtas ir yra svarbi tiek asmens, tiek ir visuomenės gerovei, todėl sveika gyvensena yra nuosekliai ugdoma nuo pat mažens.

Valstybinio audito 2019 m. gruodžio 2 d. ataskaitoje Nr. VA-8 „Ar užtikrinamas vaikų sveikatos stiprinimas“² (toliau – Audito ataskaita) pažymima, kad Lietuva, prisijungdama prie Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijos, įsipareigojo imtis visų reikiamų priemonių vaiko teisėms įgyvendinti, tarp jų – siekti geresnės vaikų ir paauglių sveikatos, prieinamos kiekvienam vaikui ir jaunuoliui. Dėmesys fizinio aktyvumo formavimui turi būti skiriamas ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose, nes ten vaikai praleidžia didelę dalį laiko.

Audito ataskaitoje atkreipiamas dėmesys, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigos fizinio ugdymo problemas sieja ne tik su menka fizinio ugdymo infrastruktūra, bet šio ugdymo specialisto nebuvimu – 50,6 proc. ikimokyklinio ugdymo programą vykdančių įstaigų jų neturi.

Minėtoje ataskaitoje pateikiama rekomendacija savivaldybėms, kad jos, siekdamos užtikrinti vaikų sveikatos stiprinimo ugdymo prieinamumą, turėtų užtikrinti fizinį aktyvumą ugdymo įstaigose ir skatinti jas rūpintis fiziniam aktyvumui bei darbo ir poilsio režimui tinkama infrastruktūra ir priemonėmis.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų ir komisijos narių darbo apmokėjimo įstatymo³ 2017 m. sausio 17 d. Nr. XIII-198 5 priedo II skyriuje nėra apibrėžta fizinio ugdymo mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio ir (arba) priešmokyklinio ugdymo programas, pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientų ir darbo krūvio sandara.

Nesant teisinio pagrindo, švietimo įstaigų vadovai susiduria su problemomis, susijusiomis su fizinio ugdymo mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio ir (arba) priešmokyklinio ugdymo programas, įdarbinimu, jų darbo apmokėjimu.

Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 5 priedo pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) tikslas - užtikrinant lygiateises ugdymo(si) sąlygas ikimokykliniame ir (arba) priešmokykliniame ugdyme įteisinti nuostatas, kad fizinio ugdymo mokytojams bus nustatyti pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai ir darbo krūvio sandara. Tai sietina su prielaidų sudarymu veiksmingam fiziniam aktyvumui ikimokyklinėse švietimo įstaigose.

Audito ataskaitoje pažymima, kad, analizuodami kaštus ir tikėtiną naudą, nustatyta, kad atsiperkamumas būtų investuojant į 3–11 m. vaikus. Tai leistų sutaupyti 58,8 mln. Eur PSDF ir „Sodros“ išlaidų bei gauti sveikų žmonių sukuriamą pridėtinę vertę. Auditorių skaičiavimu, investavus į šio amžiaus vaikų sveikatos stiprinimą 1 Eur grąža būtų 1,3 Eur. Ši apskaičiuota grąža būtų tada, jei vykdomos prevencinės priemonės būtų rezultatyvios.

¹ Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“. Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimas Nr. XI-2015 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“ (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.425517>).

² Valstybinio audito 2019 m. gruodžio 2 d. ataskaita Nr. VA-8 (<https://www.valstybeskontrole.lt/LT/Product/23893/ar-uztikrinamas-vaiku-sveikatos-stiprinimas>).

³ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų ir komisijos narių darbo apmokėjimo įstatymas (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/c6dd7dc2e23411e6be918a531b2126ab/asr>).

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Lietuvos Respublikos Seimo narė prof. habil. dr. Vilija Targamadzė.

3. Kaip šiuo metu reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų ir komisijos narių darbo apmokėjimo įstatymo 2017 m. sausio 17 d. Nr. XIII-198 5 priedo II skyriaus 13.1 papunktyje, 14, 17 punktuose nėra apibrėžti fizinio ugdymo mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio ir (arba) priešmokyklinio ugdymo programas, pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai ir darbo krūvio sandara, yra apibrėžta tik meninio ugdymo mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio ir (arba) priešmokyklinio ugdymo programas, pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai ir darbo krūvio sandara.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Siekiant įteisinti fizinio ugdymo mokytojų, kaip ir meninio ugdymo mokytojų, galimybę dirbti pagal ikimokyklinio ir (arba) priešmokyklinio ugdymo programas Įstatymo projekte siūloma pakeisti Įstatymo 5 priedo II skyriaus pavadinimą, 5 priedo II skyriaus 13.1 papunktį, 14 ir 17 punktus ir nustatyti tokius pačius pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus ir darbo krūvio sandarą, kokie yra taikomi meninio ugdymo mokytojams pagal Įstatymo 5 priedo 13.1. papunktį, 14 ir 17 punktus.

Siūloma:

Pakeisti 5 priedo II skyrių ir jį išdėstyti taip:

„II SKYRIUS MOKYTOJŲ, DIRBANČIŲ PAGAL IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMĄ, ~~IR MENINIO UGDYMO~~, **IR FIZINIO UGDYMO** MOKYTOJŲ, DIRBANČIŲ PAGAL IKIMOKYKLINIO IR (ARBA) PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAS, PAREIGINĖS ALGOS PASTOVIOSIOS DALIES KOEFICIENTAI IR DARBO KRŪVIO SANDARA“.

Pakeisti 5 priedo II skyriaus 13.1 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„13.1. didinami 5–10 procentų mokytojams, dirbantiems pagal ikimokyklinio ugdymo programą, ~~ir~~ meninio ugdymo **ir fizinio** ugdymo mokytojams, dirbantiems pagal ikimokyklinio ir (arba) priešmokyklinio ugdymo programas:“.

Pakeisti 5 priedo II skyriaus 14 punktą ir jį išdėstyti taip:

„14. Jeigu mokytojo, dirbančio pagal ikimokyklinio ugdymo programą, ~~ir~~ meninio ugdymo **ir fizinio** ugdymo mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio ir (arba) priešmokyklinio ugdymo programas, veikla atitinka du ir daugiau šio priedo 13 punkte nustatytų kriterijų, jų pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientas didinamas ne daugiau kaip 25 procentais. Pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientų didinimo dėl veiklos sudėtingumo kriterijai, nurodyti šio priedo 13 punkte, atsižvelgiant į veiklos sudėtingumo mastą, detalizuojami biudžetinės įstaigos darbo apmokėjimo sistemoje.“

Pakeisti 5 priedo II skyriaus 17 punktą ir jį išdėstyti taip:

„17. Meninio ugdymo, **fizinio ugdymo** mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio ir (arba) priešmokyklinio ugdymo programas, darbo laikas per savaitę yra 28 valandos, iš jų 24 valandos skiriamos tiesioginiam darbui su mokiniais, 4 valandos – netiesioginiam darbui su mokiniais

(darbams planuoti, dokumentams, susijusiems su ugdymu, rengti, bendradarbiauti su mokytojais, tėvais (globėjais) ugdymo klausimais ir kt.).“

Igyvendinus šiuos pakeitimus, fizinio ugdymo mokytojai bus įtraukti į Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų ir komisijos narių darbo apmokėjimo įstatymo 2017 m. sausio 17 d. Nr. XIII-198 5 priedo II skyrių, kuris nustato mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio ir (arba) priešmokyklinio ugdymo programas, meninio ugdymo ir **fizinio ugdymo** mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio ir (arba) priešmokyklinio ugdymo programas, pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus ir darbo krūvio sandarą.

Fizinio ugdymo mokytojo, dirbančio pagal ikimokyklinio ir (arba) priešmokyklinio ugdymo programas, vaidmuo turėtų būti toks pats svarbus kaip ir meninio ugdymo mokytojo, nes tinkamai parengtas pedagogas, turintis anatomijos, fiziologijos, biomechanikos žinių bei išmanantis vaikų amžiaus tarpsnių ypatumus, gali planuoti ir organizuoti vaikų sveikatą stiprinantį fizinį aktyvumą.

Lietuvos savivaldybių iniciatyva, patirtis ir praktika parodė, kad ikimokyklinėse įstaigose jau dirbantys fizinio ugdymo mokytojai esmingai prisideda prie vaikų fizinio aktyvumo didinimo, judėjimo įgūdžių lavinimo. Tačiau nesant teisinio pagrindo skirtingose savivaldybėse šiems pedagogams priskiriamos skirtingos pareigybės: neformaliojo ugdymo mokytojo, judesio korekcijos mokytojo, meninio ugdymo mokytojo.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas įstatymas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymas reglamentuoja tik biudžetinių įstaigų darbo apmokėjimą, todėl Įstatymo projekto įgyvendinimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens dokumentams:

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Fizinio ugdymo mokytojo, dirbančio pagal ikimokyklinio ir (arba) priešmokyklinio ugdymo programas, poreikį atliepia Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa⁴, kurioje numatyta „<...> siekti, kad ikimokyklinėse ir pradinėse švietimo įstaigose kokybišką ir pakankamą vaikų fizinį aktyvumą užtikrintų kvalifikuoti specialistai“.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Kitų norminių teisės aktų keisti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

⁴ Aštuonioliktoji Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa. Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimas Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/973c87403bc311eb8c97e01ffe050e1c>).

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, Įstatymo projekte naujos sąvokos neapibrėžiamos ir nevartojamos.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštaruoja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisės aktams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Priėmus Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 5 priedo pakeitimo projektą, reikės pakeisti:

- Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2003 m. spalio 9 d. įsakymą Nr. ĮSAK-1407 „Dėl Pareigybių, kurias atliekant darbas yra laikomas pedagoginiu, sąrašo patvirtinimo“⁵;
- Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymą Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“⁶.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Priėmus įstatymo pakeitimą, papildomo finansavimo iš valstybės biudžeto nereikės. Kaip rodo savivaldybių praktika, minėtos darbo vietos kai kuriose savivaldybėse jau yra sukurtos, lėšos darbui apmokėti iš savivaldybių biudžetų paskirtos. Tiesiog šiuo metu naudojami pareigybių pavadinimai neatitinka realiai atliekamo darbo.

Atsižvelgiant į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo⁷ 6 straipsnio 8 dalį ikimokyklinis ugdymas, vaikų ir suaugusiųjų neformaliojo švietimo organizavimas, vaikų ir jaunimo užimtumo organizavimas yra savarankiškoji (Konstitucijos ir įstatymų nustatyta (priskirta) savivaldybių funkcija, savivaldybėms bus leista pačioms spręsti dėl fizinio ugdymo mokytojo pareigybės (etatų) steigimo ir neužkirsti galimybių be meninio ugdymo turėti ir **fizinio ugdymo** mokytojus, padedančius ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojams įgyvendinti ugdymo programas.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Teikiamam projekto tekstui specialistų vertinimų, rekomendacijų ir išvadų nebuvo gauta, viešosios konsultacijos nevykdytos.

⁵ Pareigybių, kurias atliekant darbas yra laikomas pedagoginiu, sąrašas. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2003 m. spalio 9 d. įsakymas Nr. ĮSAK-1407, redakcija 2021 m. rugpjūčio 31 d. įsakymas Nr. V-1561 (<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.152BBC83B273/asr>).

⁶ Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašas. Lietuvos Respublikos švietimo mokslo ir sporto ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymas Nr. V-774, redakcija 2020 m. gruodžio 1 d. įsakymas Nr. V-1861 (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/7367f7d02fbf11e4b487eaabe28831e8/asr>).

⁷ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.5884/asr>)

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai yra „ikimokyklinis ugdymas“, „meninio ugdymo mokytojas“, „fizinio ugdymo mokytojas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teikia

Seimo nariai